Põltsamaa mälumäng 2026 14. november

1. Maailmas on palju kolmikpunkte, üks neist ka Eestis ja Euroopa tuntuim on ilmselt Schengen. Kogu maailmas on aga vaid üks punkt (tõsi, väikese iluveaga – kahe kolmikpunkti vahele jääb 150 m), kus saavad kokku nelja riigi piirid. Nimeta need riigid (2 riiki – 1 punkt)

2. Mis riigi tähtsaim filmiauhind (asutatud 1981. a.) näeb välja selline nagu vasakpoolsel pildil?

3. Täna 59 aastat tagasi võeti patent ühele leiutisele, mille esmaeksemplar hakkas tööle 1960. Kuigi selle aluseks olevate uuringute eest anti Nobeli füüsikapreemia 1964. aastal kolmele teadlasele (Townes, Bassov, Prohhorov) ja hiljem on antud selle leiutise kasutamise eest eri valdkondades ja arendamise eest veel viis Nobeli füüsikapreemiat kokku 13 teadlasele, jäi leiutaja ise Nobeli preemiast ilma. Mis leiutati ja kes leiutas (ta eluaastad on 1927-2007)?

4. Millise „Bosch"´-ist hoopis teises valdkonnas tuntud firma nimi on parempoolsel pildil varjatud? See firma alustas 1895. a. radiaatorite ja veesoojendite tootmisega. Maailma-kuulsuse sai ta valdkonnas, millega tegelemist alustas ta 1915. Firma lõpetas tegevuse aastal 1969, kuid kaubamärk on senini kasutuses.

5. Seoses Ukraina sõjaga on viimasel ajal palju räägitud „osinteritest". Mida tähistatakse lühendiga OSINT?
6. Mille poolest kuulub rubriiki „kõige-kõige" 106,4 km^2 suurune Manitou järv?
7. Kelle häält te kuulete? Ta ladinakeelne nimi on *Gryllotalpa gryllotalpa* ja häält teeb ta oma tiibadega.

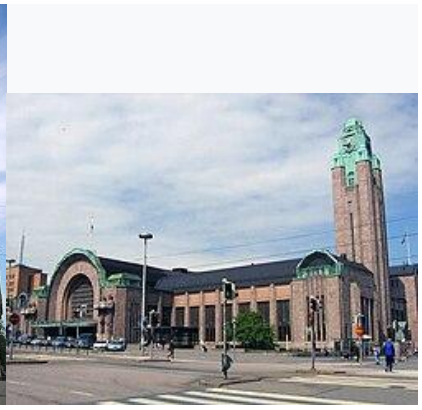

8. Millises maailmajaos on kõige enam akadeemilise kraadiga inimesi iga 100 inimese kohta?
9. Mis aasta? Sünnivad: Mihhail Vrubel, Sigmund Freud, Nikola Tesla, George B. Shaw, Woodrow Wilson, Rummu jüri. Surevad: Robert Schumann, Adolphe Adam, Amedeo Avogadro, Heinrich Heine. Krimmi sõda saab läbi. Esimene aurik Rohuküla-Heltermaa liinil. 1 punkt ± 5 aastat.
10. Kes on see mees, kes muutis totaalselt kogu maailma kaubanduse käekäiku. Pildil on tema firma logo. Nimetage see Loksa aukodanik (2 punkti) või kui te ei tea, siis tema 1904. a. asutatud firma (1 punkt)

11. Brasiilia on 214 miljoni elanikuga portugalikeelne riik, kus elab üle 20 korra rohkem portugalikeelseid inimesi kui Portugalis. USA-s elab 340 miljon inimest, kellest 215 miljonit räägib ainult inglise keelt (üle kolme korra enam, kui Suurbritannia elanikkond – 67 milj.). Millistes endistes koloniaalmaades elab veel oma emamaa keelt emakeelena rääkivaid inimesi rohkem kui emamaal?. Jätame välja Kongo DV, kus küll elab prantsuse emakeelega inimesi rohkem kui Belgias valloone.
12. Elusloodus süstemaatikas on viimastel aastakümnetel toimunud suuri muutusi. 1990. aastal võttis saksa molekulaarbioloog Carl Woese kasutusele uue kõrgeima taksonoomilise kategooria (seni oli kõrgeimaks riik – taimeriik, loomariik, seeneriik jne.) ja see on vaatamata kriitikale üha laiemalt omaks võetud. Selle järgi jaguneb elusloodus kolmeks ….. - bakterid, arhed ja …… Mis on selle uue kõrgeima kategooria nimi ja kuhu kuuluvad selle järgi mitmerakulised olendid, sealhulgas inimene?
13. Selle kuu lõpus kavatseb Hiina saata oma kosmoselaevaga „Shenzhou 24“ orbiidile esimese välismaalase. Mis riigi kodanikku peab Hiina selle suure au väärilisek? Varem ei ole ükski selle riigi kodanik orbitaallendu teinud.
14. Kelle projekteeritud on need Soome jaoks ikoonilised hooned?

15. Maailmamere keskmine soolsus on 3,38 %, Surnumeres 23,1 %, Wrighti orus asuva Don Juani järve vee soolsus on aga koguni 40,2 %.Kus asub see ülisoolase veega järv?
16. Mis on maailma suurim rakk? 1953. a. leitud raku mõõtmed olid 30,5 x 14 x 9 cm, olles sellega kaks korda suurem jaanalinnumunast.

17. Küsitav ehitis valmis 1935. aastal ja kuulutati kohe kaheksandaks maailmaimeks. See oli esimene ehitis, mille rajamiseks kulus rohkem kive kui Giza püramiidis. Ta on 22 m kõrge ja 379 m lai. 2 500 töölist ehitasid seda viis aastat. Mis ehitisest on jutt?
18. Allolevatel piltidel on kolm filminäitlejat, kellel on üks ja sama perekonnanimi. Mis nimi see on? Eluaastad vastavalt 1913-1967, 1927-2004 ja sünd. 1962
19. Parempoolsel pildil on Eesti vanim tänini töötav tööstusettevõte (asutatud 1734.a.) Mis ettevõttega on tegemist?

20. Milleks kasutatakse alloleval pildil kujutatud riistapuud nimega Photon Matrix Blue Laser ….. Air Defence?

21. Küsitava loo autor (1888-1942) on olnud „Estonia“ peadirignt, juhtinud Ringhäälingu sümfooniaorkestrit ja olnud ka IX, X ja XI üldlaulupeo puhkpilliorkestrite üldjuht. Ta oli abielus Liina Reimaniga. Mis on kuuldava teose nimi ja kes on autor?
22. Eestis esineb omavalitsuste tasandil enklaave peamiselt Ida-Virumaal – Kohtla-Järve linn koosneb viiest ja Narva linn kolmest lahustükist. Aga peale nende on Eestis veel kaks valda, mis koosnevad kahest lahustükist. Millised?
23. Kes on see ainus Eesti röövtoiduline karplaste sugukonda kuuluv kala (Leuciscus aspius)? Ta on meil Punases raamatus

24. Homme saab 181 aastat päevast, mil sündis Valentin Haüy, tüflopedagoogika rajaja. Millega tegeleb tüflopedagoogika?
25. Mis riigis asub monument „Wikipediale“?

26. Selle firma eelkäija alustas 1945 nelja väikeettevõtte – Tulevik, Ühisvara, Ühendus ja Koondis – ühendamisel. Tekkinud ettevõtte nime lühend oli … NJK. Peale Eesti iseseisvumist ja ühinemist AS Elkariga sai ettevõte uue nime. Mis firma ja kus ta asub?

27. Seda Paolo Veronese maali hüütakse maailma eiratumaks (või kõige vähem huvitavaks) maaliks. Millest see on tingitud?

28. 55°45'' on põhjalaius, millel asub Moskva ja millest põhja poole jäävad pealinnad kuuluvad kõik kümne kõige külmema (aasta keskmine temperatuur alla 6,8 kraadi) hulka (Moskva nende seas). Siiski on veel kolm pealinna, mis jäävad sellest mõttelisest joonest lõuna poole ja kus keskmine temperatuur on madalam kui Moskvas. Nimetage need kolm pealinna
29. Nimetage see pildil kujutatud loom (Mustela erminea). Oma väiksemast sugulasest eristab teda must sabaots.

30. Täna 126 aastat tagasi tegi austria arst Karl Landsteiner avastuse, mille eest anti talle 1930.
    a. Nobeli preemia. Mille ta avastas?
31. Millise veoloomа nime alljärgnevatest (Koer, Põhjapõder, Eesel, Hobune, Härg, Pühvel, Kaamel ja Elevant) on eestlased kasutanud perekonnanimena kõige rohkem? Neist veel enam on kasutatud perekonnanime Muul, kuid see on ilmselt antud vesiehituse järgi (Muul-Muuli). NB! Nimed on järjestatud umbes looma suuruse järgi.
32. Küsime Pavel ja Nikolai Durovi poolt 2013. aastal loodud tarkvararakendust kiirsuhtluse jaoks. Selle peakorter on praegu Dubais ja kasutajate arv ületab miljardi, peamiselt tänu Indiale, kus on ta kliente kõige rohkem.

33. Mis keeles lauldakse?
34. Millal avastati esimene maatükk Antarktika maailmajaos (± 25 aastat) ja mis see oli? Esmaavastaja oli Anthony de ka Roche. NB! Antarktika maailmajagu on laiem kui Antarktika konventsioonis määratud 60. lõunalaiuskraadist lõuna poole jääv ala ning hõlmab ka saared Lõuna-Jäämeres.
35. Mis lind on pildil? Ta ladinakeelne nimetus on *phoenicurus,* mis on tulnud ta kreekakeelsest nimest („punane saba“). Ka eesti murretes on tema kohta nimed „tulisaba“ või „punaüüt“. Eestis on ta tavaline haudelind.

Phoenicurus foinikouros nagu

36. Kolme autotootja - Otokair, Khodro ja Protoni logod. Kirjutage õiges järjekorras, mis riigist see tootja on pärit.

Otokar

A B C

37. Matadoorid pole mitte ainult showmehed ja külmaverelised tapjad, vaid ka „tõelised džentelmenid“. On tavaks, et pärast looma tapmist kingib ta armastatule või lemmikdaamile publiku seast ..... Milline tapetud looma kehaosa sobib punktiiri asemele?
38. Mida nimetatakse majanduses kahekordseks finantseerimiseks? Heade kommete hulka see ei kuulu
39. Kuigi Armeeniale ega armeenlastele ei ole pühendatud ühtegi 2-eurost münti (pole ju Armeenia ei EL-s ega eurotsoonis), on siiski 2026. a. üks münt pühendatud ühele kunsti, teaduse, hoolekande ja hariduse edendamise fondile, mis kannab Üsküdarist pärit armeenlasest ärimehe nime. Oma varanduse teenis ta naftaga.
40. Homme saab 80 aastaseks Tartus sündinud kunstnik, kelle maale all näete. Kes?

PÕLTSAMAA PLOKK

41. Põltsamaa ja Laiuse kihelkonna piiril asunud Rutikvere mõisale kuulunud Kaave karjamõisas töötas XVIIII sajandi lõpus Baltimaade tollal ainus ..... vabrik. Mille tootmiseks?
42. Millisesse muinasmaakonda kuulus XIII sajandil Põltsamaa kihelkonna maad koos Pilistvere kihelkonnaga?
43. Millise XVII sajandil rajatud mõisa peahoonet näete? Alates 1820. aastast kuulus see Wahlidele

44. Kes oli see baltisaksa arst ja valgustaja (eluaastad 1732-1785), kes asutas 1776. a. Põltsamaa lähedale trükikoja ja andis seal välja esimest eestikeelset ajakirja?
45. Põltsamaal on Eestis ka nimekaim. Mis valda kuulub teine Põltsamaa?
46. Näete ühe Põltsamaalt pärit kunstniku (sünd. 1941) teoseid. Nimetage see kunstnik
47. Et kirjutada eepos „Kuldmamma“, töötas küsitav eelnevalt põhjalikult läbi 40 erinevat eepost. Kes on see tubli eestlane (eluaastad 1941-2015)?
48. Oleme kuulnud ja lugenud Vana-Rooma meeste ülerõivast nimega tooga. Mis nime kandis aga naiste vöötatud ülerõivas (parempoolsel pildild?
49. Millise saavutusega on seni ainsana suutnud toime tulla olümpiasportlane Johannes Nicolaas Strauthof (sündinud 1972)? Saavutust märgivad aastad 1994, 2000 ja 2004.
50. 1920. a. Tartu rahule kirjutasid Eesti poolt alla Jaan Poska, Ants Piip ja veel kolm tegelast allpool olevatel piltidel – vasakult teine, neljas ja viies (eluaastad vastavalt 1880-1942, 1883-1936 ja 1882-1965). Nimetage need (2 õiget – 1 punkt)

51. See kandiline lihatükk koos selgroo ja roietega raiutakse looma seljatükist neeru kohalt. Mis nime see tükk kannab? Sama nimi on ka ühel sõjalisel terminil.
52. St. Mirren on ainus jalgpalliklubi, kes on selle treeneri (sündinud 1941) lahti lasknud. See juhtus 1978. aastal. Ta andis klubi töövaidlustribunali, kuid kaotas. Tribunal leidis, et tema käitumine oli iseäranis väiklane ja ebaküps. St. Mirreni juhatuse esimees Willie Todd olla tribunali ees öelnud, et küsitaval pole peatreeneri võimeid. Sellest hoolimata löödi ta oma teenete eest jalgpallireeneri ja -mänedžerina 1999.a. rüütliks. Kellest on jutt?
53. Kes laulab?
54. Mis on 2025. ja 2026. aasta soome-ugri kultuuripealinnad?
55. Kuidas nimetatakse 2/4 taktimõõdus ukraina rahvatantsu ja seda saatvat laulu (neljarealine 8+6+8+6 silpidena), mis läheb lõpus üle kiiremaks hutsulkaks (kazatšokiks)? Nime on ta saanud Hutsuulimaa linna järgi, kus asub ka kuulus lihavõttemunade põšankade muuseum. Praegune Ukraina hümn on samuti selle mustri järgi komponeeritud, laul on mõjutanud ka Bela Bartoki muusikat
56. Kes on see Eesti korvpallur, kes on ainsana kuulunud lisaks Eesti koondise veel kahe riigi koondisesse? T on mänginud nii NSVL kui ka Soome koondises, viimases koguni kaptenina.
57. Peeter Suur käis pool-inkognito juba tsaarina tutvumas Euroopa progressiivsema elukorraldusega. Taolisi monarhe on olnud teisigi, enamus on küll inkognito tutvunud omaenda riigi eluga. Kes oli see monarh, kes käis salaja õpetamas oma prantslasest õemehele, kuidas seksida (st oma abikaasat ja küsitava monarhi õde rasestada)?
58. Pildil näete naist ja kosmoseteleskoopi, mis kannavad mõlemad sama nime. Millist? 2 punkti täisnimi, 1 punkt perekonnanimi
59. Indias on kadunud „Alam Ara“, Argentinas „Apostel“. Kanadas loodetakse ikka veel leida „Õunte korjamise aega ehk „Evangelina maal“. Austraalia otsib „Kellyt ja tema sõpru“. Rootslased on kindlad, et „Pagulased“ on veel kuskil alles. Mis need eelpool mainitud on?
60. Homme saab 123 aastat päevast, mil Pariisi suri allpool toodud piltide autor. Kunstnik sündis 1830. a. tollal Taani valduses olnud Neitsisaartel prantuse ja portugali päritolu juutide pojana. Nimetage see kunstnik
61. Mis on Mehis Heinsaare romaanile "Kadunud hõim" nime andnud hõimu eripära ja mis on romaani peategelase perekonnanimi? Sama nimi on ka ühel Eesti tuntud mälumänguril.

62. Meie küsitav näitleja ja lavastaja (1937-1987) lõpetas 1961. a. Panso kooli esimese lennu ja 1968. a. GITIS-e diplomeeritud lavastajana. 1972. a. sai ta valmis oma kuulsaima filmi (vihje alumisel pildil). Ta mõtles välja ka Elisabeth Jõhvi ja pani kirja tema tekstid. Küsitava vend oli „Eesti Reklaamfilmi“ rajaja. Keda küsime (filmi nime eest 1 punkt)?

63. Maailmameistriteks on snuukris läbi aegade tulnud vaid viie riigi sportlased. Lõviosa neist on britid, Hiinast on kaks maailmameistrit. Nimetage ülejäänud kolm riiki (või neist pärit maailmameistri nime).
64. Nagu kaks tilka vett. Alumistel piltidel on üks Eesti meediamaastikul tegev daam (sünd. 1971), teine meie põhjanaabrite üks paljudest spordisangaritest (sündinud 1956), kes on tulnud olümpiavõitjaks kui maailmameistriks. Kirjutage nende nimed

65. Eestlastest on NSVL rahvakunstniku aunimetuse pälvinud 21 inimest. Kes oli esimene (1894-1973) ja kes oli viimane (1937-2006) selle aunimetuse saanu (vastavalt aastatel 1948 ja 1990)?
66. See lugu on *rap rocki* üks nurgakive. Nimelt tegi hiphoprühmitus 1986. astal oma versiooni ühe rokkbändi kümmekond aastat varasemast loost (koos selle bändiga), mis osutus edetabelis menukamaks kui originaal. Nimetage bändid.
67. Täna 137 aastat tagasi alustas Elizabeth Jane Cochran midagi, milleks sai ta innustust ühest 16 aastat varem ilmunud teosest. Mida ta alustas ja mis nime all me teda rohkem tunneme?
68. Volodõmõr Zelenskõi on elanud peale Ukraina pikemat aega ka Venemaal (peale seda, kui ta alustas oma telekarjääri 1997. a. kuni Ukraina presidendiks saamiseni). Kuid lisaks Venemaale on ta elanud pikemalt veel ühes välisriigis ja tervelt neli aastat. Millises?
69. Pildil on esimene naine, keda on kujutatud USA postmargil (1893. a.). Mis on selle naisterahva nimi?

70. Kes on see eestlane ja mis distsipliinil sai ta ühel ja samal olümpiamängul võisteldes kolm korda ühe ja sama aja? Aeg oli 1 minut 04,6 sek.
71. Kui vanal hallil ajal täiendas kõrtsmik oma trahteri viinavarusid nelja ankru viinaga, siis mitu liitrit rüübet see tänapäeval oleks? ± 5 liitrit – 1 punkt
72. Tänavu ületas USA edetabelis MariahCarey „All I Want for Christmas Is You“ rekordi (22 nädalat) see pala, mis on kokku olnud esikohal 24 nädalat - oleks ilmselt kauemgi olnud, aga Taylor Swift andis välja uue singli. Kes (1999. a. sündinud) laulab?
73. Rahvusvaheline raamatupäev on 23. aprillil, mida peetakse ekslikult kahe kuulsa kirjaniku surmapäevaks aastal 1616. Kes on need kaks kirjanikku?

74. Kes on see eestlaste jaoks tuntuim Ukrainast pärit arhitekt (eluaastad 1876-1919)? Allpool lisaks tema fotole ka Vene Impeeriumi Mõõtude ja Kaalude Peamaja ning autotehase „Russkij Reno“ (Vene Renault) peahoone (kõige alumine)

75. Selliseid päevi on aastail 1972-2016 olnud kokku 27. Aastail 1972, 1981-1983, 1985, 1992-1994, 1997, 2012 ja 2015 oli selline päev 30. juuni, aastail 1972-1979, 1987, 1989, 1990, 1995, 1998, 2005, 2008 ja 2016 oli selline päev 31. detsember. Mida oli neil päevadel sellist, mida teistel päevadel pole?
76. Kes on see 1967. a. sündinud ja Eestit enam kui ühel korral olümpial esindanud sportlane?
77. Mida võrdles Winston Churchill 1937. aastal põhja- ja lõunapoolusega? Tõlge võiks kõlada nii: "Need on maa kaks vastandpoolust, kuid kui te ärkaksite homme neist emmal-kummal, ei oskaks te öelda, kumb see on"
78. Kes on see USA tänavakunstnik ja LGBT õiguste eest võitleja? Sündis 1958, suri 1990 AIDS-i.
79. Mis nime kannab see teiste varju jäänud riigimees alumisel pildil (1873-1936)? Ta on olnud ka Eesti hõbemündil ja margil

80. Täna on sünnipäev ühel elektroonilise muusika pioneeril (1939), kelle 1968. a. album „Switched On Bach“ mängis olulist osa süntesaatorite polulariseerimises. Album võitis kolm Grammyt ja oli Billboardi klassikalise muusika edetabeli eesotsas 1969-1972, jõudes teise klassikalise muusik albumina plaatinaplaadi staatusesse. Hiljem on ta teinud muusikat näiteks Stanley Kubricju „Kellavärgiga apelsinile“ (1971 ja „Hiilgusele“ (1980, aga ka ulmefilmile „Tron“ (1982). Kes?

Põltsamaa mälumäng 2026 14. november

VASTUSED

1. Botswana, Namibia, Zambia, Zimbabwe
2. Hiina
3. Laser, Theodor Maiman
4. Junkers
5. Luure avalike allikate põhjal (**O**pen **S**ource **Int**elligence)
6. Maailma suurim järvesaarel asuv järv. Ta asub Huroni järve Manitoulini saarel.
7. Kaerasori
8. Antarktika (hinnanguliselt 20...40)
9. 1856
10. Arnold Peter Møller, „Maersk“
11. Angola (portugali keel on 36,6 miljonist elanikust 40 % emakeel, Mexico (130 miljonit) ning Colombia (53 miljonit). Hispaanias elab 49,8 miljonit inimest, kellest kastiilia keel om emakeeleks 81,5 %-l). Ka USA-s elab juba rohkem hispaania emakeelega inimesi kui Hispaanias.
12. Domeen, eukarüoodid
13. Pakistan
14. Eliel Saarinen
15. Antarktise mander
16. Vaalhai munarakk
17. Hooveri tamm
18. Leigh - Vivien, Janet ja Jennifer Jason
19. Räpina paberivabrik
20. Sääsetõrjeks
21. „Kodumaa“, Raimund Kull
22. Setomaa vald ja Harku vald (viimasel lahustükkide vahe kõigest ca 50 m)
23. Tõugjas
24. Pimedate ja vaegnägijate õpetamisega
25. Poolas, Słubice linna Franfurdi väljakul. Autor on Mihran Hakobjan
26. „Samelin“ Tartus
27. Maal asub Louvre´is „Mona Lisa“ vastasseinas. Kõik vaatavad vaid „Mona Lisat“
28. Kõige külmem pealinn Ulaan-Baatar (aastakeskmine -0,4 kraadi), Astana (3,5 kraadi) ja Minsk (6,7 kraadi)
29. Kärp, tuntud ka kui lahits või hermeliin
30. Avastas kolm veregruppi (A, B ja 0)
31. Elevant – Eesti on 21 Elevanti. Teisi on alla viie, v.a Härg ja Pühvel (alla 10).
32. „Telegram“
33. Baski keeles
34. Lõuna-Georgia 1675
35. Lepalind
36. A -Türg (Otokar); B – Iraan (Khodro); C – Malaisia (Proton)
37. Kõrv(ad)
38. Laenu saamine kahest allikast sama tagatisega
39. Calouste Gulbenkian
40. Enn Tegova

41. Suhkur
42. Nurmekund
43. Pajusi
44. Peter Ernst Wilde
45. Lääne-Nigula
46. Tiit Pääsuke
47. Vigala Sass /Aleksander Heintalu
48. Stoola
49. Ainus, kes on osalenud nii tali- kui suveolümpial ja lisaks veel paralümpial
50. Jaan Soots, Julius Seljamaa ja Mait Johannes Püümann
51. Karree
52. Alex Ferguson
53. Koit Toome
54. Narva (2025) ja Hancock (USA, Michigan 2026)
55. Kolomõika
56. Astrid Lindeberg
57. Saksa-Rooma keiser ja Austria asevalitseja Joseph II.
58. Nancy Grace Roman
59. Nende maade esimesed filmid
60. Camille Pissarro
61. Kannibalid, Oidjärv
62. Madis Ojamaa (film „Verekivi“
63. Belgia (Luca Brecel), Iirimaa (Ken Doherty) ja Austraalia (Neil Robertson)
64. Hanneli Rudi, Marjo Matikainen
65. Ants Lauter, Mikk Mikiver
66. Run DMC ja Aerosmith
67. Reis ümber maailma, 80 päeva asemel tegi ta selle 76 päevaga. Ajakirjanikunimi oli tal Nellie Bly ja töötas ta „New York World“is. Temaga samal ajal alustas seda ettevõtmist (kuid teises suunas) ka konkurent „Cosmopolitanist“ Elizabeth Bisland, kui tollel kulus selleks viis päeva rohkem
68. Mongoolia, Erdenet (1982-1986), kus töötasid ta vanemad
69. Isabel I, Kastiilia kuninganna
70. Veiko Siimar 100 m selili (Rooma 1960)
71. 130 liitrit (ankur = 32,5 liitrit)
72. Ella Langley
73. Shakespeare (v.k.j.) ja Cervantes (u.k.j.). Tegelikult oli nende surmal vahet 13 päeva
74. Aleksei Bubõr
75. Lisasekund
76. Andrei Inešin
77. Fašism ja antifašism
78. Keith Haring
79. Konstantin Konik
80. Wendy Carlos (enne soovahetust Walter)